

ทักษะทางความคิดในการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียน
ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร

นางสาวณัฐวรา จันทร์เฉื่อย

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตร์บัณฑิต

สาขาวิชาสุขภาพจิต ภาควิชาจิตเวชศาสตร์

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-5130-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

COGNITIVE SKILL IN HETEROSEXUAL ADJUSTMENT OF THE UPPER
SECONDARY SCHOOL STUDENTS UNDER DEPARTMENT OF FORMAL EDUCATION
MINISTRY OF EDUCATION IN BANGKOK

Miss Nattawara Chaneiam

ศูนย์วิทยบรังษย
กุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
For the Degree of Master of Science in Mental Health
Department of Psychiatry

Faculty of Medicine

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-5130-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์

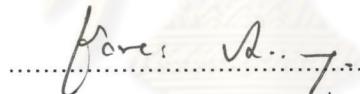
ทักษะทางความคิดในการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศ
ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สร้างสรรค์ความสัมัญญาศึกษา
กระบวนการศึกษาชีวิต การ ในเขตกรุงเทพมหานคร
โดย นางสาวน้ำรุ่งราษฎร์ เจียรเนตร
สาขาวิชา สุขภาพจิต
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์แพทย์หญิงร่วิวรรณ นิวาตพันธุ์

คณะกรรมการนี้ได้มีการดำเนินการตามหลักสูตรบริบูรณ์ตามที่กำหนดไว้
ในการศึกษาตามหลักสูตรบริบูรณ์ตามที่กำหนดไว้

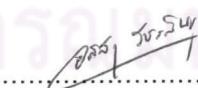
 คณบดีคณะแพทยศาสตร์

(ศาสตราจารย์นายแพทย์ภิรมย์ กมลวัฒนกุล)

คณะกรรมการสอบบัณฑิตวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการ
(อาจารย์นายแพทย์ชัยชนะ นิมนานา)

 อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์แพทย์หญิงร่วิวรรณ นิวาตพันธุ์)

 กรรมการ
(ศาสตราจารย์แพทย์หญิงอธิสา วัชรสินธุ)

ณัฐวรา จันทร์อุ่น : ทักษะทางความคิดในการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียน
ในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ลังกัดรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขต
กรุงเทพมหานคร (COGNITIVE SKILL IN HETEROSEXUAL ADJUSTMENT OF THE UPPER
SECONDARY SCHOOL STUDENTS UNDER DEPARTMENT OF FORMAL EDUCATION
MINISTRY OF EDUCATION IN BANGKOK) อ.ที่ปรึกษา: ผศ.พญ.ริવารณ นิวาตพันธุ์;
151 หน้า ISBN 974-17-5130-3

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาทักษะทาง
ความคิดในการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่สังกัด
กรมสามัญ กระทรวงศึกษาธิการในเขตกรุงเทพมหานครและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบ Multi-
stage Cluster Sampling ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 2,070 คน เครื่องมือที่ใช้
ในการศึกษาคือ แบบสอบถามจำนวน 1 ชุด แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนที่ 2
แบบสอบถามทักษะทางความคิดในการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศ ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการ
อบรมเดี่ยงดู สถิติที่ใช้ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ส่วนเปียงเบน
มาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุดและสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ t-test F-test Scheff's method และ Multiple
Regression

ผลการศึกษาพบว่า ทักษะทางความคิดในการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในเขตกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 73.6
อยู่ในระดับดี เมื่อเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยทักษะทางความคิดในการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่าง
เพศกับปัจจัยที่ศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แผนการเรียน ระดับชั้นเรียน ประเภท
โรงเรียน การใช้เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน-ครูที่ปรึกษา ความสัมพันธ์
ระหว่างนักเรียน-มารดา อายุของมารดา อารีพของมารดา แตกด้วยกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
 $P<0.05$ และ $P<0.01$ ปัจจัยทำนาย 9 ตัว กล่าวคือ ตัวแปรอิสระที่มีผลเชิงบวก แผนการเรียน ระดับชั้น
เรียน ประเภทโรงเรียน ส่วนตัวแปรอิสระที่มีผลเชิงลบได้แก่ เพศ อายุของมารดา ความสัมพันธ์กับมารดา
กิจกรรมการออกกำลังกายกับครอบครัว ความสัมพันธ์กับครู สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม
ได้ร้อยละ 5.6

ภาควิชา จิตเวชศาสตร์
สาขาวิชา สุขภาพจิต
ปีการศึกษา 2546

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

##4575370130 : MAJOR MENTAL HEALTH

KEY WORDS : COGNITIVE SKILL/HETEROSEXUAL ADJUSTMENT/UPPER SECONDARY SCHOOL STUDENTS

NATTAWARA CHANEIAM : COGNITIVE SKILL IN HETEROSEXUAL ADJUSTMENT OF THE UPPER SECONDARY SCHOOL STUDENTS UNDER DEPARTMENT OF FORMAL EDUCATION MINISTRY OF EDUCATION IN BANGKOK. THESIS

ADVISOR : ASSIS. PROF. RAVIWAN NIVATAPHAN,M.D. 151 PP.

ISBN 974-17-5130-3.

This research entails a time-specific descriptive study to analyze cognitive skill in heterosexual adjustment of the upper secondary school students under department of formal education, ministry education in Bangkok. 2,070 subjects were randomly selected using Multi-stage Cluster Sampling. In this study, the instrument was a set of questionnaires that consisted of 3 parts. Part one; demographic questionnaire was used for collecting subjects' background information. Part two, 21 questions about cognitive skill in heterosexual adjustment which can be divided into three scales. Part3, questionnaire about child rearing. Data was analyzed by SPSS for windows. Statistics utilized consist of mean, percentage, median, standard deviation, maximum, minimum and differential statistics utilized consist of t-test, One-way ANOVA, Scheffe's method, and Multiple regression analysis.

The results of the research indicated that most of the student's scores of cognitive skill of heterosexual adjustment were at good level. T-test and F-test indicated that factors that associated with cognitive skill of heterosexual adjustment statistic significant level of $P<0.05$ and $P<0.01$ are sex, grade average, department of education, level of education, classification of school, number of activities and time spend with friends relationship with teachers, relationship with mother, time spend with family, mother's age, and mother's occupation. From MRA analysis, a model which included sex, department of education, time spend with family, mother's age, level of education, classification of school, and relationship with teachers with a predicative value of 5.6 percent ($R^2 = 0.056$).

Department Psychiatry Student's Signature ..Nattawara Chaneiam..

Field of study Mental Health Advisor's Signature ..Rer. Nivataphan..

Academic year 2003

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลือจากอาจารย์ไจใส ให้คำแนะนำอย่างดี ยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์แพทญ์หญิงรุวิวรรณ นิวาตพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน อันประกอบด้วย อาจารย์นายแพทญ์ชัยชนะ นิมนาล ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์อธิสา วัชรสินธุ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือในการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสรणเกศ	ผู้อำนวยการโรงเรียนสดริวิทยา
ผู้อำนวยการโรงเรียนนพรัตน์วิทยา	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดนาถนนธิดิศ
ผู้อำนวยการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี	ผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธจักรวิทยา
ผู้อำนวยการโรงเรียนสุวรรณพลับพลาวิทยาคุณ	ผู้อำนวยการโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย
ผู้อำนวยการโรงเรียนน้อยวัดดาวคนอง	อาจารย์ที่เกียรติของทุกท่านและนักเรียนทุกคน ที่อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลและให้ความร่วมมือที่ดีเป็นอย่างยิ่ง

กราบขอบพระคุณคณาจารย์และขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ทุกท่าน เพื่อนนิสิตสาขาสุขภาพจิต (นอกเวลาราชการ) รุ่นที่ 3 ทุกท่าน ที่ช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณปืนทองค์ เครือข้า คุณณภัทร อังคงสุวพลา คุณศรีสองค์ แย้มศิริ คุณนภัควรรต บัวทองและคุณพิชัย อัครรัฐปรีดาและผู้ที่มีอุปการะ ณ ที่นี่ ที่ให้การช่วยเหลือแนะนำและให้กำลังใจที่ดีมาตลอดในการวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณคุณน้ำคุณพิมพ์มาศ หยิบศรีศิลป์ บิดาคุณทวีใจน์ จันทร์ เอียม มาตราคุณชุติมา หยิบศรีศิลป์ และญาติพี่น้องทุกท่านที่ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำและเป็นกำลังใจที่ดีตลอดมา ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๑
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๑
กิตติกรรมประกาศ	๙
สารบัญ	๙
สารบัญตาราง	๙
สารบัญแผนภูมิ	๙
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
คำนิยามเชิงปฏิบัติการ	5
ข้อจำกัดของการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
ความหมายของทักษะทางความคิด	9
ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางความคิด	9
ความหมายของการปรับตัว	19
แบบแผนการปรับตัว	20
กระบวนการปรับตัว	20
สาเหตุของการปรับตัว	21
ลักษณะของการปรับตัวที่ดี	23
ลักษณะของการปรับตัวที่ไม่ดี	25
ความหมายของวัยรุ่น	26
ลักษณะสำคัญของวัยรุ่น	27
ธรรมชาติของวัยรุ่น	28
ความต้องการของวัยรุ่น	29

สารบัญ

	หน้า
บทที่	
การแบ่งช่วงอายุของวัยรุ่น.....	29
พัฒนาการทางสังคมของวัยรุ่น	33
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านสังคมของวัยรุ่น	34
ลักษณะการปรับตัวทางสังคมที่เหมาะสม	36
ความหมายของสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศ	36
ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	37
การคุบเพื่อนต่างเพศของวัยรุ่น	38
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	40
3 วิธีดำเนินการวิจัย	60
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	60
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	65
การเก็บรวบรวมข้อมูล	68
การวิเคราะห์ข้อมูล	69
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	70
5 สรุปผลการวิจัย อภิป্রายผลและข้อเสนอแนะ	105
สรุปผลการวิจัย	105
อภิป্রายผล	111
ข้อเสนอแนะ	120
รายการอ้างอิง	122
ภาคผนวก.....	129
ภาคผนวก ก.	130
ภาคผนวก ข.	132
ภาคผนวก ค.	134
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	151

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงรูปแบบการเลี้ยงดู 4 แบบ จำแนกตามวิธี 2 มิติ	57
2 แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของนักเรียน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	71
3 แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของนักเรียนจำแนกตามปัจจัยด้านความครอบครัว.....	74
4 แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของนักเรียน จำแนกตามปัจจัยด้านโรงเรียน	77
5 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของทักษะทางความคิดในการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศในของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีปลายในโรงเรียนที่สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร.....	82
6 แสดงผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะทางความคิดในการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศกับปัจจัยส่วนบุคคล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนที่สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานครโดย t-test	83
7 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะทางความคิดในการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศกับปัจจัยส่วนบุคคล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนที่สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานครโดยวิธี One-way ANOVA	84
8 แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยทักษะทางความคิดในการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศกับปัจจัยส่วนบุคคล ระหว่างกลุ่มที่มีระดับผลลัพธ์ทางการเรียนแตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนที่สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานครด้วยวิธีของ Scheffe's	86

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
9 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของ คะแนนเฉลี่ยทักษะทางความคิดในการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อน ต่างเพศ กับปัจจัยด้านโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายใน โรงเรียน สังกัดกรม สามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพ - มหานครโดยวิธี One-way ANOVA	88
10 แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยทักษะทาง ความคิด ใน การปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศกับปัจจัยด้าน โรงเรียน ระหว่าง กลุ่มที่มีระดับระดับชั้นเรียนแตกต่างกันแตกต่างกันของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลายในโรงเรียนที่สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานครด้วยวิธีของ Scheffe's	89
11 แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยทักษะทาง ความคิดในการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศกับปัจจัยด้าน โรงเรียนระหว่าง กลุ่มที่เรียนในประเภทโรงเรียนแตกต่างกันของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนที่สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานครด้วยวิธีของ Scheffe'	89
12 แสดงผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะทางความคิด ในการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศกับปัจจัยด้านโรงเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนที่สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้ t-test	91
13 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของ คะแนนเฉลี่ยทักษะทางความคิดในการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อน ต่างเพศกับ ปัจจัยด้านครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนที่สังกัด สามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขต กรุงเทพมหานคร โดยวิธี One-way ANOVA.....	94
14 แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยทักษะทาง ความคิด ใน การปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศกับปัจจัยด้าน ครอบครัว ระหว่างกลุ่มที่มีอายุมากด้วยต่างกันของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนที่สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในเขตกรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีของ Scheffe'	97

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
15 แสดงการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยทักษะทาง ความคิด ในการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศกับปัจจัยด้าน ¹ ครอบครัว ระหว่างกลุ่มที่มีอาชีพมารดาแตกต่างกันของนักเรียนชั้น ² มัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนที่สังกัดกรมสามัญศึกษา กระบวนการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะทางความคิด ³ ในเขตกรุงเทพมหานครด้วยวิธีของ Scheffé'	97
16 แสดงผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะทางความคิด ในการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศกับปัจจัยด้านครอบครัว ¹ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนที่สังกัดกรมสามัญศึกษา กระบวนการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะทางความคิด ³ ในการปรับตัว ² ด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศ	100
17 การวิเคราะห์ทดสอบอยพหุแบบชั้นตอนของทักษะทางความคิดในการปรับตัว ² ด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศ	103

**ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

สารบัญแผนภูมิภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แสดงการสุมตัวอย่าง	63

**ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**